GERARD HEINEKEN

Inhoud

Stamboom familie Heineken 6
Het boek dat ik nooit schreef 9

1 De verloren stad 15
2 Lieve Jongen 30
3 Alles of niets! 42
4 Ons vriendje Hein 59
5 De bierbrouwer en de freule 74
6 Het moeras 90
7 Licht in Amsterdam 111
8 Gelukskind van het fortuin 127
9 De ontevredenen 145
10 Achter de schermen 166
11 Het grote hart 180
12 Villa Heineken 192

Woord van dank 211
Interview – *The Art of Being Freddy* 212
Noten 227
Geraadpleegde bronnen 238
Personenregister 245
Fotoverantwoording 250

Stamboom familie Heineken

Didericus (Diederik)
x 1758 Theodora Segerina

Adriaan Gillis
x 1797 Antonia Cornelia

Cornelis
x 1838 Anna Geertruida

Cornelia Adriana Heineken
(1839-1923)

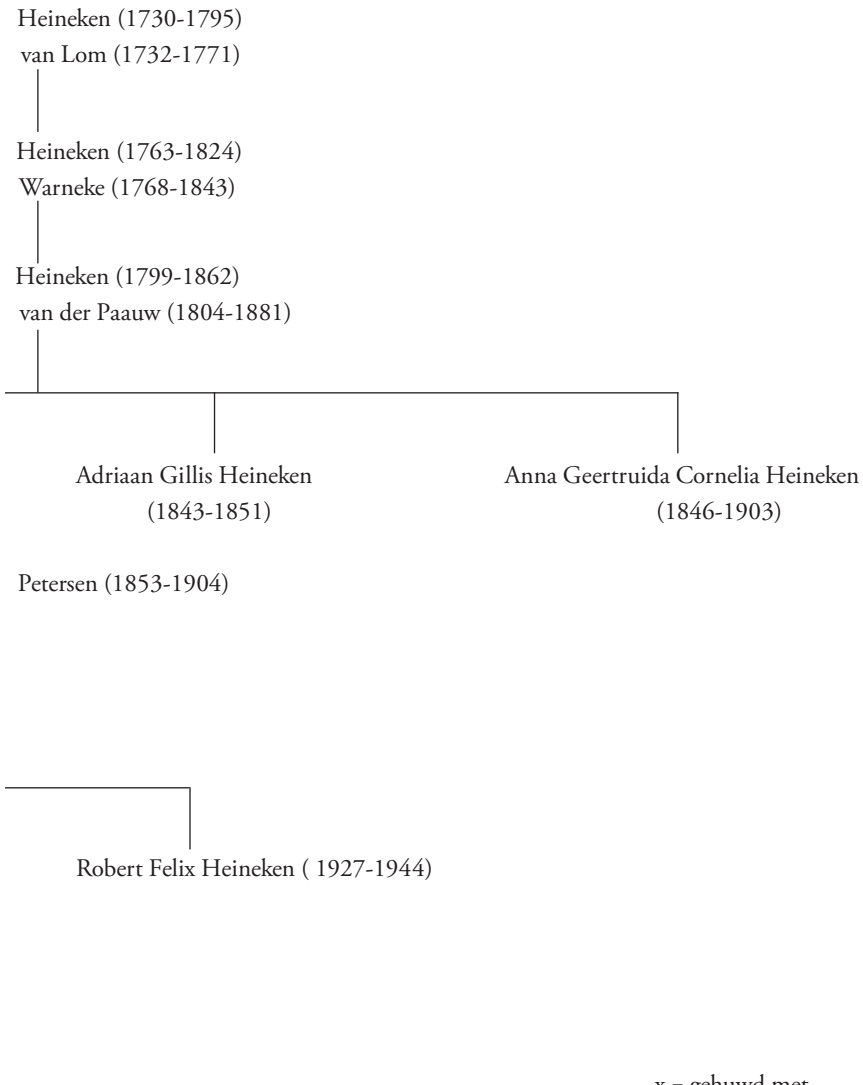
Gerard Adriaan Heineken
(1841-1893)
x 1871 Marie Tindal (1849-1932)
x 2e 1895 Julius Daniel Alfred

Henry Pierre Heineken (1886-1971)
x 1919 Carla Breitenstein (1901-1974)

Mary Francesca Heineken (1922-1995)
x 1945 (gesch. 1951) Nicolaas Joannes Cornelis Lette, heer van Oostvoorne
(1917-1997)

Alfred 'Freddy' Henry Heineken (1923-2002)
x 1948 Martha Lucille Cummins (1925)

Charlene Lucille Heineken (1954)
x 1983 Michel Ray de Carvalho (1944)

Heineken (1730-1795)
van Lom (1732-1771)
Heineken (1763-1824)
Warneke (1768-1843)
Heineken (1799-1862)
van der Paauw (1804-1881)
Adriaan Gillis Heineken
(1843-1851)
Anna Geertruida Cornelia Heineken
(1846-1903)
Petersen (1853-1904)
Robert Felix Heineken (1927-1944)

x = gehuwd met

Het boek dat ik nooit schreef

Truth is the daughter of time.
Engels spreekwoord

Ooit kreeg ik een aanbod dat ik, zoals dat heet, niet kon weigeren. Het jaar was 1994, ik was begin dertig en werkte voor een bescheiden salaris als verslaggever bij een weekblad in Amsterdam. De man die me het aanbod deed was biermagnaat Freddy Heineken. Hij was in de zeventig en de rijkste man van Nederland.

Ik had Heineken leren kennen toen ik research deed voor een stuk over kunstverzamelaar baron Heinrich Thyssen- Bornemisza, met wie hij goed bevriend was. Onder het motto 'je kunt nooit weten' had ik op goed geluk het concern gebeld. Tot mijn verbazing werd ik eerst doorverbonden met zijn assistente, en toen, na enig gefluister, met de grote man zelf. Vermoedelijk zat hij zich die middag net te vervelen. Enige jaren eerder had hij zich teruggetrokken als hoofd van de concerndirectie, maar, gewoontedier als hij was, liet hij zich toch nog iedere werkdag van zijn woonplaats Noordwijk naar het hoofdkantoor in Amsterdam rijden.

Later vertrouwde hij me toe dat hij aan de stem van een vrouw kon horen of ze leuk (lees: aantrekkelijk) was. Kennelijk kon mijn

stem ermee door, want ik werd uitgenodigd om een kopje thee te komen drinken. Op het afgesproken tijdstip meldde ik me op het opgegeven adres aan het Weteringcircuit, een bos bloemen van de naburige Bloemenmarkt onder mijn arm. Hij vond dat, of mij, charmant, want twee dagen later kreeg ik een polaroidfoto thuisgestuurd van hemzelf, met een van de bloemen in zijn mond. Eronder stond: 'Leuk!'

Op de eerste uitnodiging volgde een tweede, ook al waren we al lang uitgepraat over baron Thyssen. Freddy, zoals ik, zoals heel Nederland hem mocht noemen, was een geboren causeur en wilde werkelijk alles van me weten, tot mijn geboortetijd en -plaats aan toe. De keer daarna kreeg ik een dertig velletjes tellende horoscoop. Eigenlijk had ik toen al gewaarschuwd moeten zijn dat hij iets met me voorhad – hij had me immers al verteld dat hij zo rotsvast in astrologie geloofde dat hij bij belangrijke sollicitatierondes altijd de horoscopen van de kandidaten liet trekken.

Tegen die tijd had ik genoeg moed verzameld om hem te vragen of ik misschien een interview met hém zou mogen maken voor het kerstnummer van het weekblad waarvoor ik werkte. Dat mocht. En zoals dat bij Freddy ging: geen half werk. Hij nam me mee om me te laten zien waar hij geboren was, ging broodjes halfom met me eten en gaf antwoord op alles wat ik maar wilde weten. Zelfs over zijn ontvoering – toen elf jaar eerder – en de drie weken waarin hij vastgeketend had gezeten in een loods vertelde hij honderduit. Hij nodigde mij en mijn toenmalige vriend uit voor een prijsuitreiking en diner van de Koninklijke Academie van Wetenschappen en stuurde me boeken over geschiedenis met daarin een briefje in zijn handschrift: 'Volgende week overhoring!'

Het resultaat van dit alles verwerkte ik in een artikel dat ik de, vond ik zelf, zeer treffende titel 'The art of being Freddy' meegaf. Het stuk kostte me bijna mijn baan omdat ik niet in de gaten had gehad dat het een koninklijke primeur bevatte – de 'nieuwe vriendin' van de kroonprins, waarmee *De Telegraaf* later groot uitpakte –, maar de hoofdpersoon zelf was er zeer content mee. Hij liet het zelfs in het Engels vertalen om het ook naar zijn buitenlandse familie- en vriendenkring te kunnen sturen. De daaropvolgende zomer werd ik ook bij hem en zijn vrouw Lucille op zijn landgoed in het Zuid-Franse Antibes uitgenodigd.

En toen kwam de aap uit de mouw. Of zoals hij het zelf gezegd zou hebben: *the ape came out of the sleeve*, want Freddy was dol op woordspelingen en taalspelletjes. Zou ik er misschien voor voelen om zijn biografie te schrijven? Geautoriseerd natuurlijk en met zijn volledige medewerking, dit in tegenstelling tot het boek dat een andere journaliste op dat moment over hem maakte en waar hij helemaal niets van moest hebben. Ik zou een eigen huis op zijn landgoed ter beschikking krijgen, met uitzicht op zee, en hem iedere dag gezellig aan het zwembad uitgebreid kunnen interviewen. Wél graag in een roze bikini, knipoogde hij erbij.

Ik aarzelde. Ik had nog nooit een boek geschreven. En ik had journalistieke principes. Een daarvan was dat ik me altijd de vrijheid wilde kunnen veroorloven om te schrijven wat ik wilde. Ik wilde nooit afhankelijk worden. Ik woonde met veel plezier in een kleine huurwoning waar ik de badkamer met de buurvrouw deelde en reed rond op een gammele fiets – want nooit wilde ik, zoals ik bij veel collega's zag, de gevangene worden van een hypotheek of een leasecontract. De wereld van het Grote Geld interesseerde me bovendien eigenlijk niet zo. Ik had Freddy toevallig ontmoet en ging met hem

om omdat ik het een aardige en bijzondere man vond, niet omdat ik hoopte dat zijn rijkdom op mij zou gaan afgeven.

Uiteindelijk zei ik tegen hem dat ik best zijn biografie wilde schrijven, maar alleen als ik daarbij een behoorlijke mate van journalistieke vrijheid zou kunnen houden. Daar moest Freddy eens goed over nadenken. Een paar weken later, het was een zaterdagochtend, belde hij me op. Nee, zei hij, dat kon hij me niet geven. 'Dan doe ik het niet,' zei ik. Aan de andere kant van de lijn hoorde ik een diepe zucht. 'Ach,' zei hij toen, 'Ach, Annejet, jij zult nooit rijk worden.' Het stond onze verstandhouding niet in de weg, want we zijn nog tot zijn overlijden in 2002 contact blijven houden. Ik heb hem mijn eerste boek nog kunnen sturen, dat – geheel in mijn stijl – een kolonie vol straatarme kunstenaars in het Gooi tot onderwerp had.

Jaren later werd ik, inmiddels gepromoveerd op een biografie over prins Bernhard, benaderd door de stichting die het historisch erfgoed van de firma Heineken beheert. Er was een kroonjaar in zicht en het leek de heren zo aardig als ik een boek zou schrijven over Gerard Heineken, Freddy's grootvader en de man die het concern ooit had opgericht. Weer waren de arbeidsvoorwaarden uitstekend. Ik kreeg een voorschot, vrij toegang tot het familiearchief en deze keer ook alle vrijheid die ik me maar kon wensen toegezegd.

Híer had ik wel oren naar. Na de qua tijd, energie en geld nogal uitputtende Bernhard-exercitie leek het me heerlijk om, lekker in de luwte van de geschiedenis, een boek te maken waarvoor ik niet verder hoefde dan een paar tramhaltes van mijn huis. Bovendien gaf het me de kans om me te verdiepen in de geschiedenis van mijn geliefde Amsterdam. En dus tekende ik opgewekt het

contract en nam ik even opgewekt de tram naar de voormalige Heineken-brouwerij aan de Stadhouderskade, waar, boven de toeristenattractie de Heineken-experience, op de zevende etage het archief gehuisvest was.

Maar al na een paar dagen aan de Stadhouderskade bekroop me een ongemakkelijk gevoel. In het archief waren allerlei interessante zaken te vinden, niet alleen over Freddy zelf, maar ook over zijn vader – 'een ongelukkig man' volgens hem – en over zijn kennelijk nogal imponerende grootmoeder Mary Tindal. Een 'vreselijke vrouw', vond hij haar, 'ik was bang voor haar'. Maar op de plek waar ik de documentatie over Gerard Heineken zou verwachten, vond ik, op één foto en één brief na, alleen maar leegte. Het leek wel alsof iemand ooit het hele archief had uitgekamd en alles wat aan de naamgever van het concern herinnerde, had verwijderd.

Natuurlijk, ik hád de opdracht terug kunnen geven. Maar dat deed ik niet. Ik was juist gebiologeerd over de Gerard-vormige leegte. Wat kon deze man, die er op die ene foto alleszins vriendelijk en integer uitzag, in godsnaam misdaan hebben om dit lot te verdienen? En dus zocht ik verder in andere archieven, in krantenartikelen, in dagboeken en biografieën van tijdgenoten en familieleden. Ik vond het antwoord – en daarmee, zonder dat ik daarnaar op zoek geweest was, ook meteen de verklaring waarom Freddy mij ondanks onze vertrouwensband, jaren eerder, niet de vrije hand had willen geven.

Freddy's achternaam was zijn identiteit. Hij belichaamde die naam, hij had die, inclusief de 'lachende eetjes' waar hij zo trots op was, groot gemaakt. Hij wás Heineken. Maar door mijn onderzoek naar Gerard bleek dat helemaal niet zo te zijn; de biermagnaat

bleek geen biologische Heineken te zijn. Ik ontdekte dat zijn vader, Henry Pierre, verwekt was door Julius Petersen, de minnaar van zijn oma Mary Heineken-Tindal.

Freddy vond het nog te vroeg – of überhaupt geen goed idee – voor de koppen die de kranten naar aanleiding van mijn boek zouden maken: 'Freddy was geen Heineken'. En zo kwam toch nog de kat uit de tas, zoals hij zelf gezegd zou hebben – schouderophalend, want Freddy was een man die zijn verlies goed kon nemen.

De krantenkoppen deden zijn levenswerk geen kwaad, er werd geen biertje minder om verkocht en hijzelf bleef en blijft voor eeuwig de belichaming van 'Heineken'. Maar – en daar was het mij om te doen – ondertussen kon ik Gerard Heineken in ere herstellen als de gedreven en getalenteerde zakenman die hij was en als een van de belangrijkste aanjagers van Amsterdams Tweede Gouden Eeuw. Ik stel me dus toch voor dat Freddy vanaf zijn wolk nu met welgevallen en '*monkeyproud*' neerkijkt op de verslaggeefster die ooit bij hem kwam theedrinken en die wel weerstand kon bieden aan geld, maar niet aan een mysterie.

AvdZ, Bergen, 4 augustus 2026

1

De verloren stad

De reiziger die Holland betreedt, moet bedacht zijn op afpersing en weinig beschaving verwachten.

John Barrow, Brits reisschrijver in 1831

Het eerste wat Gerard Adriaan Heineken merkte van de stad die de liefde van zijn leven zou worden, was de stank. De stank van Amsterdam. Zó alomtegenwoordig en onontkoombaar dat het witte schilderwerk van de grachtenpanden zwart uitsloeg en nieuwkomers geschrokken hun zakdoek voor hun mond sloegen: hoe konden mensen hier leven? Vol afschuw schreef een net naar de Nederlandse hoofdstad overgeplaatste diplomaat in 1841, Gerards geboortejaar, hoe andere steden en zelfs het slagveld roken 'als het frisse platteland' in vergelijking met zijn nieuwe woonplaats.

Die verwijzing naar het slagveld was niet eens overdreven. Want de stad stonk niet alleen enorm naar de zwavelgassen die opborrelden uit de drabbige, zwaar vervuilde grachten en de goten, die als open riool fungeerden. Het rook er ook naar lijk, vooral in en rondom de kerken waar Amsterdammers tegen alle regels in nog steeds begraven werden in ondiepe, slecht afgesloten graven. En dan was er nog de geur van de immense hopen rottend vuil, die